

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI Į AUDITO RŪMŲ SPECIALIOSIOS ATASKAITOS

„ES PARAMA TEISINEI VALSTYBEI VAKARŲ BALKANUOSE: NEPAISANT PASTANGŲ, PAGRINDINĖS PROBLEMOS IŠLIEKA“ PASTABAS

SANTRAUKA

I. Kalbant apie esminį teisinės valstybės vaidmenį plėtros procese, Komisija norėtų priminti, kad ES politinis dialogas su plėtros partneriais teisinės valstybės klausimais vyksta pagal dvišalius Stabilizacijos ir asociacijos susitarimus (SAS) ir kaip strateginio stabilizacijos ir asociacijos proceso (SAP) dalis. 2020 m. vasario mėn. priėmus peržiūrėtą plėtros metodiką, daugiau dėmesio skiriama vadinamiesiems esminiams klausimams – teisei valstybei, pagrindinėms teisėms ir demokratijai, viešojo administravimo reformai ir socialiniam bei ekonominiam stabilumui. ES plėtros proceso metu nuolat stebimos su teisine valstybe susijusios reformos ir pranešami šios stebėsenos rezultatai, visų pirma šalių ataskaitose, kurios yra Komisijos metinio plėtros dokumentų rinkinio dalis.

II. Šį tvirtą politinį įsipareigojimą papildanti Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP) tebėra labai svarbi siekiant sutelkti techninius ir finansinius išteklius, kuriais būtų remiamos Vakarų Balkanų partnerių reformų vykdymo pastangos.

PNPP III, kurią 2021 m. rugsėjo 15 d. priėmė Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba, sustiprinamas Sąjungos vadovavimas ir užtikrinamas geresnis suderinimas su Sąjungos prioritetais, aiškiai apibrėžus temines sritis 2021–2027 m. laikotarpiui užuot nuo pat pradžių nustatius paramos gavėjų asignavimus. Be to, PNPP III programavimo sistema bus pagrįsta besikeičiančiais poreikiais ir užtikrins prognozuojamumo ir rezultatais grindžiamo finansavimo pusiausvyrą.

IV. Iš 2014–2020 m. Komisijos metinių ataskaitų matyti, kad visos Vakarų Balkanų šalys partnerės padarė tam tikrą pažangą teisinės valstybės srityje, o kai kurios partnerės visų pirma padarė gerą ir tvirtą pažangą. ES paramos teisinės valstybės principo taikymui poveikis buvo įvairus.

V. Komisija sutinka dėl svarbaus pilietinės visuomenės organizacijų (PVO) ir žiniasklaidos vaidmens veikiančioje teisinės valstybės principu grindžiamoje demokratinėje valstybėje. Komisija pagal PNPP II į pilietinę visuomenę ir žiniasklaidą šiame regione iš viso investavo apie 250 mln. EUR, o tai yra didelis ir reikšmingas asignavimas, turintis tiesioginės reikšmės ir įtakos teisinės valstybės sričiai.

Pagal pilietinės visuomenės priemonę ir žiniasklaidos programą teikiama didelė ir vis didėjanti finansinė parama žiniasklaidos laisvei ir pliuralizmui. Šie veiksmai pirmiausia skatinami naudojantis daug šalių apimančiu finansiniu paketu (tai leidžia vienu metu įtraukti visus PNPP paramos gavėjus). Daugiašalė žiniasklaidos priemonėms teikiama parama iš Europos demokratijos fondo (EED) yra orientuota į visuomeninius transliuotojus, žurnalistų saugumą, gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis, kokybišką žurnalistiką, paramą teisminėms institucijoms, paramą žiniasklaidos priemonėms, o pastaruoju metu rengiamasi sudaryti sutartį dėl 10 mln. EUR programos, skirtos žiniasklaidos verslo tvarumui remti.

Konsultacijos su pilietine visuomene politikos formavimo ir reformų procesų metu yra stebimos palaikant nuolatinį politinį dialogą dėl viešojo administravimo reformos su valdžios institucijomis (pvz., viešojo administravimo reformos (PAR) specialiosiomis grupėmis) ir yra viena iš trijų svarbiausių sričių atliekant ES finansuojamą metinę Plėtros GD paramos pilietinei visuomenei gairių stebėseną, kuri vykdoma pagal ES techninės pagalbos pilietinės visuomenės organizacijoms programą (TACSO). Abi priemonės yra tiesiogiai susijusios su teisinės valstybės sritimi. Tai atlikus, ši analizė įtraukiama į pačios Komisijos vykdomą stebėseną, teikiamas ataskaitas ir politinį dialogą.

VI. Komisija skiria didelę paramą ir išteklius rizikai, kylančiai dėl ribotų administracinių pajėgumų, mažinti. Administracinių pajėgumų stiprinimas yra visa apimantis Komisijos veiksmų šiame regione

tikslas. Šį regioną ji nuolat remia veiksmais, viršijančiais teisinės valstybės projektų lygmenį, teikdama techninę pagalbą (įskaitant pagalbą, kuri teikiama bendradarbiaujant su EBPO ir (arba) paramos valdymui ir administravimui gerinti iniciatyva (SIGMA)), tikslinę finansinę paramą šiai sričiai ir palaikydama politinį dialogą.

Žvelgiant plačiau, didelė parama teikiama viešojo administravimo reformų įgyvendinimo procesui, o tai galiausiai yra ilgesnio laikotarpio valstybės kūrimo veikla, kuria siekiama, kad Vakarų Balkanai pasiektų tokį lygį, kad atitiktų ES narystės kriterijus.

Dėl sąlygų taikymo pagal PNPP II Komisija nurodo, kad į PNPP II reglamentą įtrauktos griežtos nuostatos dėl pagalbos moduliavimo tuo atveju, kai padaryta nedidelė pažanga arba pasiekti riboti rezultatai, ir kad Komisija tomis nuostatomis pasinaudojo. Komisija toliau nurodo savo atsakymą į 40 dalies pastabas.

VIII. (1^{oji} įtrauka) Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

(2^{oji} įtrauka) Komisija ir EIVT iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija ir EIVT pabrėžia, kad jos dideliu mastu remia pilietinę visuomenę ir nepriklausomą žiniasklaidą stiprinant jų nepriklausomos priežiūros vaidmenį demokratinėje teisinės valstybės principu grindžiamoje visuomenėje. Nepriklausomai žiniasklaidai finansinė parama teikiama remiantis objektyviais kriterijais, atitinkančiais ES prioritetus.

Komisija ir toliau pagal savo programavimo sistemą remia PVO ir žiniasklaidą. Planuojant veiksmus teisinės valstybės srityje bus deramai atsižvelgta į PVO finansavimą, tačiau be išankstinio lėšų skyrimo.

Komisija mano, kad projektų finansavimas yra tinkamiausia PVO finansavimo forma, turint galvoje, kad organizacinė parama iš esmės yra rizikinga, nes ji sukuria priklausomybę.

(3^{oji} įtrauka) Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija primena, kad PNPP III reglamentas suteikia teisinį pagrindą sustiprintam pagalbos apimties ir intensyvumo moduliavimo taikymui tuo atveju, kai yra didelis paramos gavėjo regresavimas ar nuolatinė pažangos stoka. Prireikus Komisija, laikydamosi proporcingumo principo, šias nuostatas taikys atsižvelgdama į kiekvieną konkretų atvejį.

(4^{oji} įtrauka) Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

IVADAS

7. Tvirta kovos su korupcija sistema, įskaitant patikimus duomenis apie rezultatus, yra vienas iš pagrindinių reikalavimų norint įstoti į ES.

2020 m. vasario mėn. priėmus peržiūrėtą plėtros metodiką, daugiau dėmesio skiriama vadinamiesiems esminiams klausimams – teisinei valstybei, pagrindinėms teisėms ir demokratijai, viešojo administravimo reformai ir socialiniam bei ekonominiam stabilumui. Kovos su korupcija aspektai yra svarstomi atsižvelgiant į jų kompleksinį aktualumą.

ES kovos su korupcija politikos dialogas su plėtros partneriais vyksta pagal dvišalius Stabilizacijos ir asociacijos susitarimus (SAS) ir kaip strateginio stabilizacijos ir asociacijos proceso (SAP) dalis. Dialoge ypač daug dėmesio skiriama pažangai įgyvendinant kovos su korupcija ir kitas susijusias reformas, taip pat teisingumo sektoriui, pinigų plovimo ir organizuoto nusikalstamumo sritims.

Valstybės narės nustatė konkrečius ir išsamius tarpinius kovos su korupcija kriterijus, pavyzdžiui, Juodkalnijai ir Serbijai, joms dalyvaujant stojimo derybose. Šie kriterijai daugiausia orientuoti į teisės aktų derinimą, institucijų kūrimą ir konkrečių rezultatų sėkmingai sprendžiant korupcijos bylas kaupimą (ypatingą dėmesį skiriant aukšto lygio korupcijos byloms, galinčioms pakenkti teisingumo sistemai ir visai demokratijai).

17. Padaryta pažanga vykdamas visus Sofijos prioritetinės darbotvarkės veiksmus.

(6^{oji} įtrauka) Komisija pažymi, kad Europos demokratijos fondas (EDF) yra ne vienintelė nepriklausomos ir pliuralistinės žiniasklaidos ir pilietinės visuomenės rėmimo priemonė, o papildoma priemonė.

PASTABOS

27. Komisija norėtų patikslinti, kad metinių ataskaitų tikslas – įvertinti šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių pažangą ES standartų ir ES *acquis* srityje ir pateikti atitinkamas rekomendacijas. Apie PNPP įgyvendinimo pažangą pranešama metinėje Europos Sąjungos išorės veiksmų priemonių įgyvendinimo ataskaitoje.

28. Konsultacijos su PVO yra įprastinė teisingumo, laisvės ir saugumo pakomitečių pasirengimo veiklos dalis, apimanti visus Vakarų Balkanų partnerius. Su jais reguliariai sprendžiami žodžio ir (arba) susirinkimų laisvės klausimai. ES nuolat pabrėžia, kad vykdamas teisinės valstybės reformas reikia įtraukti ir skaidrių konsultacijų su pilietine visuomene.

Komisija taip pat ragina PVO prisidėti rengiant metines ataskaitas ir atsižvelgia į jų pateiktus pasiūlymus.

29. ES finansinė parama pilietinės visuomenės veiksmams šiame regione yra didelė – 2014–2020 m. laikotarpiu ji siekė apie 250 mln. EUR, ir yra pagrįsta vidutinės trukmės projektais, kurie dažnai atnaujinami.

Nuo 2009 m. Komisija savo dvišalę ir daugiašalę PNPP II paramą skiria Vakarų Balkanų ir Turkijos pilietinei visuomenei bei nepriklausomai žiniasklaidai, pasitelkdama pilietinės visuomenės priemonę (CSF).

Kalbant apie finansinę paramą pilietinei visuomenei, pagal CSF siūlomas platus pagalbos spektras – techninė pagalba PVO, taip pat dotacijos įvairiose teminėse srityse. Šios teminės sritys konkrečiai apima teisinę valstybę, bet teisinės valstybės klausimai svarstomi ir netiesiogiai pagal kitas temas, tokias kaip viešojo administravimo reforma, aplinkos apsauga, lyčių lygybė ir kt. PNPP II taikymo laikotarpiu ši parama suteikta apie 1 000 PVO.

31. Konsultacijos su pilietine visuomene politikos formavimo ir reformų procesų metu yra stebimos palaikant nuolatinį politinį dialogą dėl viešojo administravimo reformos su valdžios institucijomis (pvz., viešojo administravimo reformos specialiosiomis grupėmis) ir yra viena iš trijų svarbiausių sričių atliekant ES finansuojamą metinę Plėtros GD paramos pilietinei visuomenei gairių stebėseną, kuri vykdoma pagal ES techninės pagalbos pilietinės visuomenės organizacijoms programą (TACSO). Abi priemonės yra tiesiogiai susijusios su teisinės valstybės sritimi. Tai atlikus, ši analizė įtraukiama į pačios Komisijos vykdomą stebėseną, ataskaitų teikimą ir politinį dialogą.

Be to, reguliariosiose PAR (viešojo administravimo reformos) stebėsenos ataskaitose, kurias rengia EBPO ir (arba) SIGMA, pateikiama daugiau duomenų apie viešų konsultacijų procesus, kurie atspindi Komisijos metiniame plėtros dokumentų rinkinyje.

32. Komisija sutinka su vertinimu, kad politinė valia ir atsakomybė už reformas yra pagrindiniai ES paramos poveikiui ir tvarumui kylančios rizikos veiksniai. Tačiau tokios rizikos negalima sumažinti įgyvendinus vieną projektą [PNPP parama] ar pasitelkus įgyvendinančiuosius partnerius. Komisijos taikoma strategija šiai rizikai mažinti yra politinis ir strateginis dialogas, siekiant užtikrinti nuolatinį aukšto lygio įsipareigojimą vykdyti teisinės valstybės reformą. Tai yra pagrindinio Komisijos įsipareigojimo plėtrai dalis.

33. Komisija konkrečius veiksmus teisinės valstybės srityje papildė visapusiškais pastangomis skatinti *viešojo administravimo reformą* (PAR) visose Vakarų Balkanų šalyse partnerėse. Šiuo darbu padedama spręsti bendrąsias struktūrines viešojo sektoriaus problemas, kurios minimos ataskaitos 32 pastaboje [„pavyzdžiui, nepakankamas darbuotojų skaičius ir jų parengimas arba darbuotojų

išlaikymo darbo vietoje politikos nebuvimas, lemiantis didelę darbuotojų kaitą“]. Darbas PAR srityje apima paramą ir orientavimą, taip pat visapusišką ir sistemingą viešojo administravimo kokybės stebėseną (bendradarbiaujant su EBPO ir (arba) SIGMA) ir nuolatinį aukšto lygio politinį dialogą.

Komisija taip pat rėmė pagrindines viešųjų tarnybų reformas ir sustiprino viešojo administravimo reformas Vakarų Balkanuose, siekdama sušvelninti politinę įtaką viešajam administravimui ir nepagrįstą darbuotojų kaitą. Be to, nuostatos, skirtos darbuotojų, išmokytų naudojant ES lėšas, kaitai sušvelninti, įtraukiamos į atitinkamus PNPP projektus.

38. Jeigu yra reikšmingų pažangos ir pasiektų rezultatų trūkumų, pagalba koreguojama veiksmų lygmeniu. Veiksmas negalėtų būti įgyvendintas tol, kol nėra įvykdytos veiksmų dokumente nurodytos įgyvendinimo sąlygos. Be to, ES finansuojamų veiksmų dokumentuose numatytas toks teiginys: „Nesilaikant pirmiau nustatytų reikalavimų gali būti susigrąžintos pagal šią programą skirtos lėšos ir (arba) perskirstytas būsimas finansavimas“.

Komisija primena, kad ES valstybėms narėms dalyvaujant PNPP komiteto darbe, su jomis yra nuodugniai konsultuojamasi dėl PNPP finansavimo įgyvendinimo, įskaitant finansinės pagalbos koregavimą tuo atveju, kai yra didelis paramos gavėjo regresavimas ar nuolatinė pažangos stoka.

39. Komisija atsargiai naudoja sąlygų taikymo priemonę dėl daugelio jos taikymo pasekmių, įskaitant finansinės pagalbos koregavimą tuo atveju, kai yra didelis paramos gavėjo regresavimas ar nuolatinė pažangos stoka. Projekto lygmeniu padėtis yra aiški: jei neįvykdoma sutarta sąlyga arba nuolat trūksta pažangos reformos prioritetinėje srityje, išmokos nėra mokamos, žr. Bosnijos ir Hercegovinos pavyzdį 2 langelyje. Tais atvejais, kai šalyje pastebimas aiškus regresavimas teisinės valstybės srityje, Komisija nedvejodama atitinkamai šaliai sumažino metinį finansinį paketą, kaip tai padarė, pavyzdžiui, Turkijos atveju pagal PNPP II arba Bosnijos ir Hercegovinos atveju dėl pažangos stokos valdymo srityje. Taip pat Komisija padidino finansinį paketą šalims, kurios daro didelę pažangą teisinės valstybės srityje (atlygis už pasiektus rezultatus, žr. 40 dalį), pavyzdžiui, Šiaurės Makedonijai.

40. PNPP II reglamente nustatytas aiškus teisinis pagrindas su atvirkštiniu mechanizmu, pagal kurį leidžiama koreguoti finansinę pagalbą visiems sektoriams be išimties tuo atveju, kai yra didelis paramos gavėjo regresavimas ar nuolatinė pažangos stoka (žr. 14 straipsnio 2 dalį).

4 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Parama yra tikslinė ir pritaikyta prie konkrečios I priede išvardytų paramos gavėjų padėties, atsižvelgiant į tolesnes pastangas, būtinas siekiant atitikti narystės kriterijus, taip pat į tų paramos gavėjų pajėgumus. Paramos taikymo sritis ir intensyvumas diferencijuojami pagal poreikius, įsipareigojimą vykdyti reformas ir pažangą tas reformas įgyvendinant.“ Biudžetinės paramos gairėse išsamiau aprašomos mokėjimams taikytinos sąlygos.

Laikantis PNPP II reglamento, parama buvo padidinta kaip atlygio už padarytą pažangą priemonė ir atitinkamai sumažinta didelio regresavimo atvejais. Pavyzdys yra Turkija, kuriai Komisijos iniciatyva nuo 2017 m. buvo sumažinti asignavimai metiniame biudžete dėl regresavimo esminėse srityse. Šie sprendimai buvo priimti Europos Parlamentui patvirtinus rezoliucijas ir Tarybai priėmus išvadas dėl Turkijos. Bosnijai ir Hercegovinai finansinio paketo asignavimai buvo sumažinti maždaug perpus, nes nebuvo pažangos valdymo srityje, o tai tiesiogiai susiję su teisinės valstybės sritimi.

Finansinė pagalba Bosnijai ir Hercegovinai buvo pakoreguota, kaip Audito Rūmai nurodė 2 langelyje.

Komisija primena, kad ji į savo finansavimo susitarimus su šalimis partnerėmis nuolat įtraukia įsipareigojimą laikytis pagrindinių vertybių, kurios suteikia papildomą teisinį pagrindą, laikantis Finansinio reglamento, sustabdyti arba nutraukti susitarimus. Visų pirma susitarimuose dėl biudžetinės paramos nustatyta, kad biudžetinės paramos išmokėjimai gali būti oficialiai sustabdyti, laikinai sustabdyti, sumažinti arba atšaukti tuo atveju, kai yra regresavimas pagrindinių vertybių ir teisinės valstybės srityse.

41. PNPP III reglamente nurodoma, kaip finansinės pagalbos moduliavimo taisyklės paveiks finansavimo teikimą. PNPP III 32 konstatuojamojoje dalyje ir nuostatose (8 straipsnio 5 dalyje) pateikiama reikiama informacija šiuo klausimu.

47. 20 projekto („Kova su sunkiais nusikaltimais Vakarų Balkanuose“) atveju iš galutinės ataskaitos, kuri buvo gauta ir vėliau patvirtinta pagal sutartinius įsipareigojimus, matyti, kad buvo pasiekta dauguma projekto išdirbių.

51. Komisija primena, kad žodžio laisvės sritis taip pat finansuojama pagal daugelį kitų sričių, visų pirma demokratijos, valdymo ir pagrindinių teisių. Komisija nurodo savo pastabas, pateiktas pirmiau esančiame V punkte.

53. Komisija deda vis daugiau pastangų, kad pagerintų projektų rengimą ir rezultatų ataskaitų teikimą.

55. Komisija tvarumą vertina kaip priemonę, padedančią nustatyti, kokiu mastu gauta nauda ir (arba) rezultatai (išdirbiai ir rezultatai), tikėtina, išliks pasibaigus projekto įgyvendinimo laikotarpiui. Vertinimas apima tokius klausimus kaip paramos gavėjų atsakomybės lygis, jų institucinio valdymo pajėgumai ir išteklių, kuriuos jie įsipareigoja skirti veiklai ir rezultatų išlaikymui, kai projektas bus baigtas. Komisijos parama šiame sektoriuje yra ir turėtų būti nuo vidutinės trukmės iki ilgalaikės, siekiant prisidėti prie esminių reformų vykdymo. Tai reiškia, kad šiame sektoriuje ir toliau bus projektų, kurie visada padės ilgo proceso metu imtis tolesnių veiksmų.

Vien tik tolesnio projekto buvimas nereiškia, kad pirminis projektas nebuvo bent iš dalies tvarus.

57. Komisija pabrėžia, kad didelio masto pokyčių teisinės valstybės srityje įgyvendinimas yra ilgalaikio proceso dalis ir Komisija toliau remia šį procesą.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

71. Iš 2014–2020 m. Komisijos metinių ataskaitų matyti, kad visos Vakarų Balkanų šalys partnerės padarė tam tikrą pažangą teisinės valstybės srityje, o kai kurios partnerės visų pirma padarė gerą ir tvarią pažangą. ES paramos teisinės valstybės principo taikymui poveikis buvo įvairus.

1 rekomendacija. Sustiprinti mechanizmą teisinės valstybės reformoms skatinti plėtros procese

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija primena, kad pagal peržiūrėtą plėtros metodiką Komisija padėjo tvirtus pagrindus didesniajam įsipareigojimui dėl teisinės valstybės principo užtikrinimo. Pastarasis principas tebėra stojimo proceso esminis elementas ir jis nulems bendrą kiekvienos plėtros partnerės pažangos tempą atitinkamame jos kelyje stojant į ES.

Komisija sutinka, kad nustatyti tikslus ir kriterijus yra naudinga. Komisija jau taiko šias priemones plėtros procese kiekvienai atskirai šaliai. Šalių, kurios dalyvauja stojimo derybose, atveju tai daroma taikant skirtingus derybų dėl 23 ir 24 skyrių pradėjimo, tarpinius ir užbaigimo kriterijus. Šalių, kurios nedalyvauja derybose, atveju tai daroma strateginiuose dokumentuose, pavyzdžiui, Komisijos nuomonėje dėl Bosnijos ir Hercegovinos narystės Europos Sąjungoje prašymo. Šiuos tikslus ir kriterijus Komisija reguliariai stebi ir apie juos praneša savo metinėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose Tarybai dėl derybose dalyvaujančių šalių ir savo metinėse ataskaitose dėl visų Vakarų Balkanų.

74. Komisija mano, kad PVO vaidmuo stojimo procese yra labai svarbus.

ES finansinė parama pilietinės visuomenės veiksmams šiame regione yra didelė – 2014–2020 m. laikotarpiu ji siekė apie 250 mln. EUR, ir yra pagrįsta vidutinės trukmės projektais, kurie dažnai atnaujinami.

Konsultacijos su pilietine visuomene politikos formavimo ir reformų procesų metu yra stebimos palaikant nuolatinį politinį dialogą dėl viešojo administravimo reformos su valdžios institucijomis

(pvz., viešojo PAR specialiosiomis grupėmis) ir yra viena iš trijų svarbiausių sričių atliekant ES finansuojamą metinę Plėtros GD paramos pilietinei visuomenei gairių stebėseną, kuri vykdoma pagal ES techninės pagalbos pilietinės visuomenės organizacijoms programą (TACSO). Abi priemonės yra tiesiogiai susijusios su teisinės valstybės sritimi. Tai atlikus, ši analizė įtraukiama į pačios Komisijos vykdomą stebėseną, teikiamas ataskaitas ir politinį dialogą. Reguliariose PAR (viešojo administravimo reformos) stebėsenos ataskaitose, kurias rengia EBPO ir (arba) SIGMA, pateikiama daugiau duomenų apie viešųjų konsultacijų procesus, kurie atsispindi Komisijos plėtros dokumentų rinkinyje.

2 rekomendacija. Sustiprinti paramą pilietinei visuomenei, dalyvaujančiai vykdamas teisinės valstybės reformas ir užtikrinant žiniasklaidos nepriklausomumą

Komisija ir EIVT iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija pripažįsta, kad nepriklausoma pilietinė visuomenė ir žiniasklaida gali atlikti pagrindinį vaidmenį demokratinėje pliuralistinėje teisinės valstybės principu grindžiamoje visuomenėje. Komisija remia pilietinės visuomenės ir žiniasklaidos atliekamą esminę teisinės valstybės užtikrinimo funkciją, vykdydama finansinės paramos, kuri sudaro apie 250 mln. EUR pagal PNPP II, programavimą, įgyvendinimą ir rezultatų stebėseną. Be to, Komisija remia pilietinę visuomenę ir žiniasklaidą, nuolat bendradarbiaudama ir konsultuodamasi politikos formavimo bei plėtros proceso srityse. Pažymėtina, kad PVO nuosekliai dalyvauja procesuose, susijusiuose su Stabilizacijos ir asociacijos susitarimais, ir rengiant metines plėtros ataskaitas. Be to, Komisija organizuoja metinius renginius, skirtus bendradarbiavimui ir informacijos mainams su pilietine visuomene, pavyzdžiui, Teisinės valstybės konventą Bosnijoje ir Hercegovinoje. Komisija taip pat teikia viešąją paramą ir reguliariai skatina aktyvų PVO vaidmenį tiek centrinėje administracijoje, tiek vietoje per ES delegacijas Vakarų Balkanų šalyse partnerėse.

Nors EIVT nedalyvauja ataskaitoje aptariamame PNPP finansinės paramos programavimo, įgyvendinimo ar rezultatų stebėsenos procese, EIVT teikia a) paramą siūsdama politinius pranešimus apie pilietinės visuomenės ir žiniasklaidos svarbą sprendžiant teisinės valstybės klausimus; b) paramą PVO ir žiniasklaidai kovojant su dezinformacija (pagal ES kovos su dezinformacija veiksmų planą ir Europos demokratijos veiksmų planą) ir c) informaciją Vakarų Balkanų PVO ir žiniasklaidai apie ES įsipareigojimus, įskaitant ES integracijos procesą. EIVT pritarimas ir (arba) dalinis pritarimas toliau pateiktoms rekomendacijoms priklauso nuo pirmiau nurodytų užduočių.

a) Komisija ir EIVT iš dalies pritaria šiai rekomendacijai. Komisija norėtų pabrėžti, kad ji pagal PNPP II į PVO ir žiniasklaidą investavo daugiau nei 250 mln. EUR. Komisija pagal savo programavimo sistemą ir toliau remia PVO ir žiniasklaidą. Planuojant veiksmus teisinės valstybės srityje bus deramai atsižvelgta į PVO finansavimą, tačiau be išankstinio lėšų skyrimo.

b) Komisija ir EIVT iš dalies pritaria šiai rekomendacijai. Komisija mano, kad projektų finansavimas yra tinkamiausia PVO finansavimo forma, turint galvoje, kad organizacinė parama iš esmės yra rizikinga, nes ji sukuria priklausomybę.

c) Komisija ir EIVT pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija pabrėžia, kad ji dideliu mastu remia pilietinę visuomenę ir nepriklausomą žiniasklaidą stiprinant jų nepriklausomos priežiūros vaidmenį demokratinėje teisinės valstybės principu grindžiamoje visuomenėje. Nepriklausomai žiniasklaidai finansinė parama teikiama remiantis objektyviais kriterijais, atitinkančiais ES prioritetus.

d) Komisija ir EIVT pritaria šiai rekomendacijai. Komisija, naudodama specialią SIGMA priemonę, jau stebi PVO indėlį į teisinę valstybę.

76. Žr. Komisijos atsakymus į VI ir 40 dalių pastabas.

3 rekomendacija. Sustiprinti sąlygų taikymą PNPP III

Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija taiko sąlygas atsižvelgdama į kiekvieną konkretų atvejį, prieš tai atlikusi išsamią analizę ir deramai įvertinusi jų poveikį. Apibendrintas sąlygų taikymas visam finansavimui pagal PNPP III būtų netinkamas, atsižvelgiant į PNPP III reglamente numatytą moduliavimo proporcingumą. Taikant moduliavimą, reiktų deramai atsižvelgti į siekiamo politikos tikslo veiksmingumą ir būtinybę išvengti nenumatyto poveikio kitiems prioritetiniams sektoriams.

PNPP III reglamente numatyta, kad parama turi būti tikslinga ir pritaikyta prie konkrečios paramos gavėjų padėties, atsižvelgiant į tolesnes pastangas, kurių reikia norint atitikti narystės kriterijus, taip pat į šių paramos gavėjų pajėgumus. Pagalba diferencijuojama pagal apimtį ir intensyvumą, atsižvelgiant į poreikius, išsipareigojimą vykdyti reformas ir pažangą įgyvendinant šias reformas (demokratijos, pagrindinių teisių, teisinės valstybės, bendradarbiavimo migracijos srityje, ekonomikos valdymo ir kt. (t. y. laikantis principo „parama pagal pažangą“)).

PNPP III reglamente numatyta, kad jei yra didelis paramos pagal šią priemonę gavėjų regresavimas ar nuolatinė pažangos stoka, atitinkamai keičiama pagalbos apimtis ir intensyvumas. Lygiai taip pat paramos moduliavimas bus taikomas tuomet, kai bus atnaujinta pažanga.

80. ES parama Vakarų Balkanų regione paskatino esmines reformas ir svarbius pokyčius instituciniu, teisėkūros ir veiklos lygmenimis, kaip nurodyta pirmiau minėtuose pavyzdžiuose.

4 rekomendacija. Stiprinti ataskaitų apie projektus teikimą ir stebėseną

- a) Komisija pritaria šiai rekomendacijai.
- b) Komisija pritaria šiai rekomendacijai.
- c) Komisija pritaria šiai rekomendacijai.